

УДК 65.012.8:334.722.8

Лебідь І.О., к.е.н.

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ

Проаналізовано сучасні підходи до класифікації складових економічної безпеки підприємства. У статті досліджено структуру економічної безпеки підприємств з урахуванням сучасних умов функціонування вітчизняних акціонерних товариств.

Ключові слова: економічна безпека, класифікація, структура, складова.

Lebid I.

STUDY OF ECONOMIC SECURITY JOINT STOCK COMPANY

The analysis of existing approaches to the classification of economic security components of the companies. The article investigates the structure of the economic security of enterprises taking into account the modern conditions of national joint stock companies.

Keywords: economic security, classification, structure, component.

Лебидь И.А.

ИССЛЕДОВАНИЕ СТРУКТУРЫ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВ

Проанализированы современные подходы к классификации составляющих экономической безопасности предприятия. В статье исследована структура экономической безопасности предприятий с учетом современных условий функционирования отечественных акционерных обществ.

Ключевые слова: экономическая безопасность, классификация, структура, составляющая.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний етап економічного розвитку характеризується загостренням конкуренції на ринках збуту та сировини, особливо в умовах фінансової кризи, яка змінила багато тенденцій попередніх років. Внаслідок відсутності зовнішніх джерел фінансування перед більшістю українських акціонерних товариств гостро стоїть питання щодо необхідності залучення додаткового капіталу. При цьому одним із найважливіших

Лебідь І.О.

чинників виступають питання, пов'язані з розробкою та реалізацією ефективної системи економічної безпеки. З урахуванням цього комплексне дослідження структури економічної безпеки акціонерних товариств є особливо актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання проблеми. У фаховій літературі багато уваги приділяється висвітленню різних аспектів проблем економічної безпеки підприємства. У наукових працях таких зарубіжних та вітчизняних економістів як С. Ф. Покропивний, С. Н. Ілляшенко, А. М. Турило, С. В. Капітула, В. Л. Ортинський, С. Б. Довбня, Н. Ю. Гічова, О. В. Нусінова, Н. В. Зачосова, О. М. Молодецька досліджуються питання класифікації складових економічної безпеки підприємств. При цьому відсутній єдиний підхід до визначення структури економічної безпеки підприємств, адже різні автори виділяють різні ознаки класифікацій. Вітчизняні акціонерні товариства вимушені адаптуватися до складних умов економічної, політичної та соціальної нестабільності і вести пошук адекватних рішень цих проблем, тому система складових їх економічної безпеки потребує подальших досліджень.

Цілі статті. Дослідити структуру економічної безпеки вітчизняних акціонерних товариств та узагальнити її складові.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Аналіз існуючих підходів до визначення структури економічної безпеки підприємств показав, що кожний автор серед інших складових відокремлює фінансову або фінансово-економічну безпеку підприємства, як невід'ємну характеристику діяльності будь-якого підприємства.

На думку С. Ф. Покропивного [1], існує сім складових економічної безпеки, зокрема фінансова, інтелектуальна, техніко-технологічна, правова, екологічна, інформаційна та силова. До наведених складових економічної безпеки С. Н. Ілляшенко [2] додає ринкову та інтерфейсну, яка характеризує надійність взаємодії підприємства з його економічними контрагентами. На нашу думку, інтерфейсна складова економічної безпеки відображає один із аспектів фінансової складової, адже погіршення взаємовідносин із партнерами в першу чергу вплине на фінансові результати підприємства.

У роботі [3] до складових економічної безпеки, відокремлених С. Ф. Покропивним, додаються ресурсна, соціальна безпека, а замість силової – кримінальна. Окрім розглянутих складових (ринкова, інформаційна, фінансова) С. В. Глущенко [4] акцентує увагу на

культурній та виробничій безпеці.

За видами діяльності підприємства класифікують складові економічної безпеки у роботі [5]. Так, автори [5] виділяють виробничу безпеку (техніко-організаційна, безпека матеріально-технічного забезпечення, кадрова, безпека збуту товарів і послуг), фінансову безпеку (безпечний фінансовий стан підприємства, безпека на ринку цінних паперів, кредитна (боргова) безпека) та інвестиційну безпеку (безпека фінансових та реальних інвестицій). На наш погляд, для вітчизняних акціонерних товариств заслуговує особливої уваги інвестиційна складова економічної безпеки внаслідок гострої необхідності фінансування їх діяльності.

Слід зазначити, що у роботі [5] недостатньо приділено увагу соціальним аспектам економічної безпеки, що є невід'ємною умовою сталого розвитку акціонерних товариств.

Н. Ю. Гічова у роботі [6] розглядає економічну безпеку та відповідно її складові за трьома рівнями:

- поточна безпека (безпека фінансово-економічного стану);
- тактична безпека (виробничо-технічна, інтелектуально-кадрова, комерційна);
- стратегічна безпека (ринкова, соціальна, інноваційно-технологічна, сировинна та енергетична, екологічна).

На відміну від розглянутих підходів, О. М. Молодецька [7] відокремлює таку складову економічної безпеки як корпоративна, під якою розуміє спрямованість на досягнення ефективного корпоративного управління та контролю, що дозволяє запобігти загрозам настання корпоративного конфлікту. На нашу думку, врахування саме корпоративної складової економічної безпеки дозволяє більш повно зрозуміти економічну безпеку акціонерних товариств та створити надійні механізми удосконалення.

Таким чином, усі розглянуті авторські підходи до класифікації складових економічної безпеки систематизовані у вигляді табл.

Однією із невід'ємних характеристик сучасного акціонерного товариства є його репутація, яка виступає стимулюючим фактором щодо зростання конкурентоспроможності та ринкової вартості товариства.

На наш погляд, найбільш повне узагальнення та систематизація складових економічної безпеки підприємства представлено у роботі [8].

Таблиця

Узагальнення авторських підходів до класифікації складових економічної безпеки

Автори	Складові економічної безпеки																	
	фінансово-економічна	виробнича	ринкова	кадрова	технічна / технологічна / техніко-технологічна	екологічна	правова	ресурсна / сировинна	інформаційна	соціальна	інвестиційна	комерційна	силова	кримінальна	інтерфейсна	культурна	інтелектуальна	корпоративна
Ілляшенко С. Н. [2]	■		■	■	■	■	■	■				■		■		■		
Подлужна Н. А. [3]	■				■				■					■			■	
Глущенко С. В. [4]	■	■	■						■							■		
Покропивний С. Ф. [1]	■			■	■	■	■		■			■					■	
Турило А. М., Капитула С. В. [5]	■	■								■								
Молодецька О. М. [7]	■		■	■	■	■			■			■					■	■

Розроблено автором на основі [1–5, 7]

Відмінною особливістю є відокремлення автором [8] такої складової економічної безпеки як безпека репутації, яка полягає в забезпеченні бездоганної репутації підприємства та характеризується відсутністю негативних інформаційних повідомлень про діяльність підприємства, надійність його як партнера, що забезпечує підвищення його ринкової вартості.

Висновки. У період динамічного розвитку вітчизняної економіки та подальшої інтеграції у світовий економічний простір перед акціонерними товариствами постає ряд проблемних питань, вирішення яких неможливе без удосконалення механізмів управління їх економічною безпекою. З цією метою особливого значення набувають питання детальної структуризації економічної безпеки підприємства.

На підставі дослідження існуючих підходів до класифікації складових економічної безпеки відокремлено саме ті з них, які характеризують найважливіші аспекти діяльності акціонерних товариств (рис.).

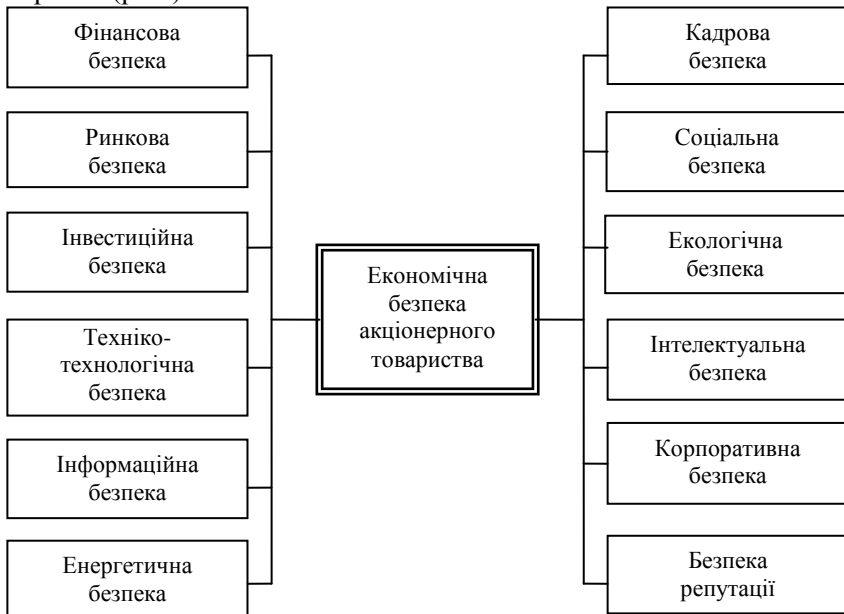

Рис. Складові економічної безпеки акціонерних товариств
Розроблено автором на основ [1–8]

Таким чином, відокремлення найсуттєвіших складових економічної безпеки, характерних для акціонерних товариств, дає можливість поглибити дослідження щодо її оцінювання, яке дозволить виробити ефективні заходи з підвищенням її рівня.

1. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний // К.: КНЕУ 2000, – 526 с.
2. Ільшенко С. Н. Складові економічної безпеки підприємства і підходи до їх оцінки / С. Н. Ільшенко // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – №3. – С. 12–19.
3. Подлужная Н. А. Выбор критериев экономической безопасности предприятия / Н. А. Подлужная // Донецкий національний університет. Наукові праці ДНТУ. – Донецьк: ДонНТУ. – 2002. – № 46. – С. 10–13.
4. Глущенко С. В. Управление финансовым риском и экономическая безопасность предприятия / С. В. Глущенко // Наукові праці ДонНТУ. – 2002. – № 5 – С. 22–29.
5. Турило А. М. Удосконалення класифікації та визначення економічної безпеки підприємства / Турило А. М., Капітула С. В. // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2007. – Т. III, вип. 222 – С. 671–680.

6. Гічова Н. Ю. Діагностика та підвищення економічної безпеки підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / Н. Ю. Гічова. – Дніпропетровськ, 2010. – 23 с.
7. Молодецька О. М. Комплексна оцінка економічної безпеки підприємства (на прикладі гірничих підприємств): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)» / О. М. Молодецька – Кривий Ріг, 2010. – 22 с.
8. Нусінова О. В. Методологічні основи оцінювання економічної безпеки підприємств (на прикладі гірничо-збагачувальних комбінатів): дис. доктора екон. наук: 08.00.04 / Олена Володимирівна Нусінова. – К., 2012. – 433 с.